

K dalším festivalovým koncertům

Hráli jako o život!

Toto úsloví mě napadlo jako nejuvýstižnější, pokud bych měl jednou větu zhodnotit druhý festivalový koncert Kocianova Ústí v úterý 5. května večer v Roškotově divadle. Před zaplněným divadlem tu vystoupil orchestr Cigánski diabli ze Slovenské republiky a houslista Jaroslav Svěčený.

Co se týká hodnocení večera, daleko nejpravdivější je výrok, kterým jsem zhodnotil koncert při odchodu z divadla: Co jsme slyšeli (a viděli), se nedá ničím popsat. S recenzí by si nejspíše nejlépe poradil básník. Ten by mohl cosi napsat o erupci energie, prýšticí z jednotlivých hudebníků, energie, která se přes forbinu jeviště slila do mohutné řeky, která doslova smetla publikum ze sedadel. Další verš by mohl být na téma hudební invence: Múza obcovala s některými hudebníky přímo na pódiu.

Výkony některých hudebníků nebyly totiž „jen“ o technické brilanci. Dokonalost jim dala především košatost hudební invence, která zejména v sólech cembalisty Ernesta Šarkóziho dostoupila k naprostému vrcholu. Jestliže Jaroslav Svěčený, který v řadě skladeb spoluúčinkoval, prohlásil o tomto cembalistovi, že je nejlepší na světě, nikdo o tom nepochyboval, protože každý chápal, že tady už je svědkem něčeho, co přesahuje lidské možnosti.

Další mimořádný sólista byl klarinetista Zoltán Grunza. Jeho typ hry bych zahrnul do škatulky, která se nazývá klezmer music. Jedná se o styl izraelského folkloru a technicky specifického stylu hry na nástroj. Invenčně oscilovala sóla klarinetisty mezi cikánským a balkánským folklorem s vlivy izraelské a indické hudby.

Kapelníkem orchestru Je Štefan Banyák, houslista s mimořádným technickým umem i muzikantským vhladem do skladeb. Na pódiu působil v kontrastu s temperamentním Jaroslavem Svěčeným až chladnokrevně, o to větším dojmem pak dominovala před orchestrem horkokrevnost jeho dokonalých technických eskapád.

Orchestr zaujal všestranností, pohybuje se lehce mezi skladbami barokními, filmovými, cikánskými i nejrůznějšími parafrázemi známých melodií. Bylo by možné psát o ledasčem, například o skvělé dramaturgii, kdy skladby rychlé a doslova přetékající tónovými sekvencemi vystřídaly skladby jemné, zvukově subtilní. Instrumentální skladby vystřídal zpěv violoncellistky Silvie Šarkóziové.

Kromě řady jiných skladeb ve společnosti orchestru Cigánski diabli se jako bravurní sólista představil Jaroslav Svěčený ve skladbě moderní provenience pro sólové housle. Ve svém výkonu ukázal, jak mistrovsky umí pracovat s nástrojem, s jeho technickými i zvukovými možnostmi i akustikou Roškotova divadla.

Vrcholem koncertu byl Montiho Čardáš, kdy oba houslisté sólisté (Svěčený – Banyák) hráli unisono rychlé části skladby způsobem a tempem, které zvedaly posluchače ze sedadel obrazně i doslova. Opět nechme promluvit básníka: Jak dvě super rychlá Ferrari v dokonale sladěném taktu motoru se hnali sólisté vpřed, aby v zatažce společně přibrzdili a vzápětí opět našli to nejrychlejší tempo společné tónové veselice. Sílu této skladby tvořilo právě neskutečné tempo v kombinaci s dynamikou a neuvěřitelnými agogickými změnami. Následovalo okamžité a spontánní standing ovation publika.

Struhující a fenomenální zážitek plný hudby, virtuozity, dynamiky, energie... Kdo nezažil, neuvěř!

Mirek Němec

Sčítalo se tužkou na papíře!

Mezi účastníky slavnostního zahájení 57. ročníku KHS byli i Jarmila Nosková a Josef Martinec, oba organizátoři a členové štábu prvního (!!!) i mnoha dalších ročníků KHS. Pro redakci Zpravodaje to byla cenná příležitost si s nimi zavzpomínat.

Byli jste u prvního ročníku, jaký je to pocit být u padesátého sedmého?

Jarmila Nosková: „Je to báječný pocit! My jsme tenkrát vůbec nečekali, že soutěž tak dlouho vydrží. Soutěž tehdy byla ve staré škole (pozn. redakce – v Hernychově vile), nejdřív byla jen pro školu a okres, potom pro kraj a postupně se rozšiřovala dál a dál.“

Co bylo jiné než dnes?

Jarmila Nosková: „Vašek Šmerda, tehdejší ředitel, přivezl odněkud matrace, účastníci spali přímo v hudebce, u mě nahoře ve třídě. Kantoři spali v jedné třídě, děti v druhé, bylo jich pár. Ráno jsme jim vařili snídaně, čaj, kakao, kafe, nakoupili jsme vánočky, bábovky. Ve sborovně jsme měli pult a co kdo chtěl, jsme jim vydávali. Všechno bylo takové rodinné, spaní v hudebce, večer ještě všichni cvičili. Jsou to krásné

„Hudba, jež zvoní tam a hovoří a zpívá“

Prostřednictvím této noticky bych chtěl pozdravit všechny, kdo se i letos rozhodli vzdát hold Mistru Jaroslavu Kocianovi. Soutěžící, pedagogy, pořadatele, porotce, zkrátka všechny, s nimiž bych chtěl v rámci 57. Kocianovy houslové soutěže a X. festivalu strávit týden plný krásných houslových tónů.

Pracovní povinnosti tomu chtěly jinak, ovšem středeční koncert posledního držitele titulu Laureát KHS jsem vynechat nemohl a nechtěl - patří už několik do mého pedagogického kalendáře asi stejně jako letní prázdniny. Byl jsem zvědav, v jaké formě se předvede Meng Jia Lin, jíž loni na nejvyšší stupínek stačilo šestiminutové vystoupení (které jsem proměškal), zatímco letos měla ve společnosti pardubických filharmoniků pobýt přeci jen déle (takže bych nic zmeškat nemusel).

Ústecké publikum, rozmlsané z úvodních dvou festivalových koncertů, očekávalo další hudební hody – však se také ke „stolu“ dostavilo opět v hojném počtu. Vysoká návštěvnost první poloviny festivalu musí jistě pořadatele těšit. Komorní filharmonie Pardubice pod taktovkou Pavla Trojana nejprve servírovala předkrm v podobě přehry Smetanovy opery Tajemství. Poté už patřilo pódium Roškotova divadla naturalizované Kanadance (ročník 1998). Jak dlouho trvalo její podání Saint-Saënsova Koncertu pro housle a orchestr č. 3 h moll, zvědavému čtenáři nepovím. Jako by se čas v sále zastavil...

Soudit mají ovšem povolanější. O „poločasové přestávce“ mne ve foyer zastavil dvojnásobný laureát KHS Pavel Eret (což samo o sobě potěší), tak jsem se neubrnil dotazu: „Pane Erete, já nevím, ale mně to přišlo dobré. Bylo?“ „Dobré? Bylo to vynikající!“ A mám jasno...

Při odchodu z divadla vidím jednu usměvavou tvář za druhou – ona totiž i druhá polovina pod vedením energického dirigenta byla moc dobrá. Vidím lidi plně krásné hudby. „Je na dně duší lidských skryta hudba, jež zvoní tam a hovoří a zpívá, nechť léta zmlklá, ozve se přec časem, zvláště za večerů tiché letní noci, když rozdechne nám všechny struny srdce ten mistr tónů,“ napsal klasik Vrchlický. Já vím, básnička je to „profláklá“, ale docela sedí, nemyslíte?

Jan Pokorný

vzpomínky. V pozdějších letech nahoře, kde je dnes sídliště, byl úplně první panelák, pozemní stavby v něm měly ubytovnu. My jsme do ní večer soutěžící vodili. Všude bylo bahno, ještě nikde žádný jiný panelák nestál (pozn. redakce - jedná se o sídliště Štěpnice směrem na Letohrad). Bylo to o pár let později, když už tu byly děti z celé republiky. To už si dneska nikdo nepamatuje.“

Také měli učitelé služby jako dnes?

Jarmila Nosková: „To víš, že každý měl službu, však kolik nás bylo... Někdo vařil, jiný byl u poroty, o soutěžící děti se starala paní Ehlová, u losování byl Josef Martinec. Soutěž byla dvoudenní, jeden den byla první kola, druhý den druhá. V první porotě byl Bohuš Heran, Miluše Kvasničková a Lída Stránská. Ta dnes taky přijede.“

Josef Martinec: „Když jsem šel do důchodu, Josef Kněžek v projevu říkal, že jsme spolu sloužili na Kociance třicet pět let.“

Napadá vás ještě nějaká zajímavost?

Jarmila Nosková: „Já jsem byla u poroty a asi by si tu práci dnes nikdo nedovedl představit – psali jsme všechno ručně a sčítali body na papíře. Nebyly ani kalkulačky. Dneska mají všichni počítače...“

Mirek Němec

Sebelepší housle necitlivému hráči nepomohou. Vrzat falešně lze i na stradivárky

S profesorem brněnské JAMU **Františkem Novotným** vyšel ve Zpravodaji Kocianova Ústí nejen rozhovor, a tak jsme před začátkem letošní soutěže zákonitě řešili dilema, jakou cestou se vydat tentokrát. Narazili jsme na dvě oblasti, kterým jsme se zatím věnovali pouze okrajově – **houslová pedagogika a vážná hudba obecně**. Následující povídání bude možná dobrým vodítkem nejen pro rodiče malých houslistů...

V kolika letech se dají rozpoznat u dítěte vlohy pro hru na housle? Kdy má vůbec cenu dát mu poprvé housličky do rukou?

Hudební vlohy lze rozpoznat velmi brzy, u některých dětí zřetelně již ve dvou, třech letech. Specifický nástrojový talent, zejména pro housle, pak souvisí s pohybovými předpoklady, které je možné vysledovat kolem čtyř, pěti let věku dítěte, ale i to je individuální. Skutečně perspektivní rozvoj však z mého pohledu zásadně podmiňuje úroveň intelektu. Mnohokrát jsem viděl řadu dětských houslistů, většinou „instinktivních“ hráčů mnohdy oceněných na soutěžích, kteří se postupem času zcela vytratili a dnes již na housle vůbec nehrají. Za důležité pak považuji samozřejmě také rodinné zázemí.

Je nějaká škola houslové hry, kterou speciálně doporučujete? Uplatňují se různé přístupy, nebo nacházíte nějaký jeden, doposud nepřekonaný?

Nemohu se zbavit dojmu současné vehementní snahy prezentovat jedinou – univerzální metodu – pokud možno na internetu – dostupnou pro každého. Vidím to zcela jinak. Výuka hry na hudební nástroj je vysoce individuální záležitostí, vztahem vzájemného porozumění mezi nadaným žákem a disponovaným učitelem. Mám tím na mysli skutečně profesionální vedení, zahrnující výsostně osobní přístup – mimo jiné v pravý okamžik najít či vymyslet na daný problém správný nácvikový způsob pro každého jednotlivého žáka či studenta. Zda už jsou rady zcela originální, nebo vycházejí či jsou podobné některé z houslových škol, namátkou Flesch, Jankelevič, Galamian, Oistrach, Menuhin, Auer, Ševčík, Micka, Kamilarov, Bron, není tak důležité. Podstatné jsou výsledky. Pro kvalitní výuku v našem oboru je zapotřebí jak pedagogický talent, umělecké aktivity, tedy vlastní pódiová praxe, a psychologický přístup ke každému studentovi, tak dlouhodobé zkušenosti.

Jak drahý nástroj svěřit do rukou malého houslisty, podle čeho vybírat? Znamená vyšší cena automaticky vyšší kvalitu? Může, ale také nemusí. Spojení talentu a senzitivity pro krásu

tónu s ušlechtilým nástrojem by bylo optimální. Ne vždy a ne každému se podaří dobrý nástroj objevit a získat. Je však také zapotřebí říci, že i sebelepší housle necitlivému hráči nepomohou. Vrzat falešně lze i na stradivárky. Na druhou stranu není žádným tajemstvím, že při anonymním porovnávání kolekcí nejrůznějších houslí v zahraničí – od slavných Mistrů houslařů až po současné, zatím neznámé – byly výsledky překvapivé.

Co si má počít rodič ve chvíli, kdy jeho ratolest začne trucovat a přestane cvičit? Pomáhá přemlouvání, nebo je hraní proti vlastní vůli ztrátou času?

Uvažujeme-li o případném profesionálním směřování žáka, jeho touha prožívat čas s nástrojem je jedním ze základních předpokladů.

A co když zradí mladého houslistu zdraví? Začnou bolet záda, šlachy, co pak?

Psychické i fyzické zdraví je rovněž nezbytností, rizika koncertní praxe jsou poměrně vysoká. Naše profese je v tomto směru srovnatelná s vrcholovým sportem. Jen s tím rozdílem, že o dobrou duševní i tělesnou kondici musí pečovat každý sám dle vlastních potřeb a uvážení. Občasné přetížení lze řešit vhodnou rehabilitací, zásadní potíže však aktivní profesionální dráhu neumožňují.

Od houslové pedagogiky do světa vážné hudby. Kterého ze současných českých či zahraničních houslistů bychom neměli podle Vás přehlédnout?

Jakkoli nechci upírat technickou zdatnost či jiné kvality současným mladým interpretům, setkání s opravdovým uměním bych

dokončení ze strany 3

František Novotný:

Sebelepší housle necitlivému hráči nepomohou. Vrzat falešně lze i na stradivárky

dokončení ze strany 3

hledal v historických nahrávkách. Není to tak dávno, kdy bylo například v houslích mnohem méně světových soutěží. Vítězství či laureátský titul na některé z nich něco znamenal a větší soutěžně úspěšných dozrála ve skutečné kumštýře. Dnes máme každoročně desítky laureátů velkých mezinárodních soutěží, kteří se pak, nejen v evropských zemích, v drtivě většině hlásí ke konkurzům do orchestrů, aby jako jejich členové získali své celoživotní profesní zajištění.

Kam v Česku bychom měli vyrazit za zvukem houslí? Když pomíneme Kocianovu houslovou soutěž, mám na mysli především festivaly, pravidelné akce.

Stále je u nás ještě poměrně dost příležitostí navštívit zajímavé koncerty. Kromě festivalů typu Pražského jara jsou to také cykly filharmonii, které představují sólisty – jak v repertoáru s orchestrem, tak s recitálovými programy. Výběr je vždy otázkou individuálního vkusu. Překvapit kvalitou však mohou i studentské koncerty, naše mladé talenty bych rozhodně nepodceňoval.

Kdo z mladších skladatelů, tedy autorů 20. či 21. století, je pro Vás stálým inspiračním zdrojem? Koho byste doporučil?

Osobně, posluchačsky i interpretačně, mě například neobyčejně zaujala filozoficky založená tvorba Jana Nováka, autora, kterého hudební kruhy konečně začínají vnímat jako jednoho z našich největších skladatelů i v mezinárodním kontextu. Mimochodem Jan Novák byl, kromě Kaprálové, jediným žákem Bohuslava Martinů.

Ocitnu se v hudebním obchodu s nejnovějšími nahrávkami

vážné hudby, ale peníze mám jen na jednu a nechci čekat do další výplaty. Kterou si mám podle Vás koupit?

Trh je dnes doslova zaplaven nahrávkami, a to od těch nejlepších až po téměř děsivé. Někdy je až podivuhodné, jak rozdílně vnímají kvalitativní atributy i tzv. „lidé z oboru“. Rozhodně bych však doporučoval neomezovat se na houslovou hudbu. Opery, hudba symfonická, komorní, všechny nabízejí hluboké zážitky a inspiraci.

Bachovy, Mozartovy či Beethovenovy neznámější skladby pro housle znají téměř všichni. Existují však jistě také zajímavá díla dalších autorů, která se z nejrůznějších důvodů nevešla do širokého povědomí. Víte, že Vy jako sólista se vedle tradičního repertoáru soustředíte právě na podobné opusy, z nichž některé vycházejí v českých i světových premiérách na CD. Která z méně známých děl byste čtenářům doporučil?

Děkuji za tuto otázku. Objevování a studium méně frekventovaných, avšak hodnotných děl mi připadá vždy jako dobrodružná cesta do neznámých sfér. Pociťoval jsem to jak například s Coplandem, Bernsteinem, Barberem, tak ve výpravě za odhalováním mystického rozměru houslového díla Ernesta Blocha. Podobně jako velcí duchovní mistři usilovali a usilují o vnitřní uskutečnění svých nauk, i my jsme se při realizaci kompletního Blochova houslového díla snažili o pochopení nadpozemské podstaty jeho hudební řeči. Jedna antická moudrost říká: „Musíme se rozhodnout, co neuděláme, abychom se mohli plnou silou pustit do toho, co bychom dělat měli.“ Vůči mnoha krásným dílům to tak přirozeně cítím...
Jan Pokorný

Laureátka KHS 2014 před koncertem s Komorní filharmonií Pardubice

Pár hodin před středečním koncertem laureátky KHS 2014 **Meng Jia Lin** jsme měli šanci se jí zeptat, jak vypadal její rok po vítězství a jak vnímá opětovný návrat do Ústí nad Orlicí a **vystoupení s Komorní filharmonií Pardubice**.

Minulý rok jste vyhrála celou soutěž, letošní ročník zahajujete koncertem s Komorní filharmonií Pardubice. Jaké to je, vracet se zpátky do tohoto města?

Je to tu velmi hezké, je to krásné. Jsem nadšená z toho, že tu můžu být a vystupovat.

Jaký byl váš rok? Stalo se něco od vašeho loňského vítězství?

Bylo velmi vzrušující tu být. Když jsem se vrátila domů, hodně jsem oslavovala a hodně toho snědla. Také jsem měla pár vystoupení.

Zúčastnila jste se i jiných soutěží?

Ne, nezúčastnila. Má poslední soutěž byla minulý rok, právě tady.

Jaké bylo nacvičovat s Komorní filharmonií Pardubice?

Je to jiné, než hrát s klavírem. Je tu větší hluk a mnohem více lidí. Nikdy jsem nehrála s tak velkým orchestrem, většinou bývají menší. Byl to úžasný zážitek.

Je těžší hrát s orchestrem, nebo sama? Nebo jste si na to již zvykla?

Je to jiné. Musíte hrát silněji, protože je tam více lidí.

Líbí se vám to?

Ano, moc mě to baví.

Byla jste to vy, kdo vybíral repertár pro dnešní koncert? Jak se vám skladby, které hrajete, líbí?

Ano, vybírala jsem je já. Hraji Camille Saint-Saensův koncert již půl roku a měla jsem nějaký čas, abych se mohla vžít do hudby, porozumět jí.

Máte nějakou oblíbenou část?

Nejspíš třetí větu, jelikož je to nejvíce vzrušující část.

Je i nějaká část, kterou nemáte ráda, protože je možná příliš těžká?

Vždy tam jsou takové části, ale všechny jsou propojené v jeden větší celek. Nemyslím si, že je nějaká specifická část, kterou nemám ráda.

Minulý rok jste dostala v Ústí „dračí housle“. Jak často na ně hrajete?

Vlastně na ně hraji docela často.

Budete s nimi hrát i tento koncert?

Ne, bohužel jsem si je nemohla vzít s sebou.

Víte, proč se nazývají „dračí housle“?

Vím, že část dřeva, z kterého jsou vyrobeny, vypadala jako drak, umělci se proto rozhodli tento znak zvýraznit. Jedná se o jakýsi symbol.
LP, KK, MP

ZE ZÁKULISÍ

Alena Lorencová již několikrát rok pravidelně uvádí soutěžící na pódium. Přiblížila nám, jaká panuje v zákulisí atmosféra a také se svěřila se svými postřehy.

Bývají děti před vystoupením nervózní?

Většinou jsou nervózní spíše rodiče a pedagogové, děti si to moc nepripouští.

Komunikují mezi sebou děti, které spolu soutěží?

Občas se stane, že pokud jsou třeba ze stejné země, tak se spolu skamarádí, i když si konkurují.

Pamatujete si na nějakou zajímavou situaci, která vám uvízla v paměti?

Pro nás neexistují děti pod jmény, ale spíše pod barvou vlasů a oblečení. Takže nehledáme Marušku Novákovou, ale spíše tu blondatou holčičku v zelených šatech. Problém potom je, když se nám do druhého kola převléknou, a my si je musíme zapamatovávat znovu od začátku.

Speciálně děti z Číny a z Mongolska, které vypadají v podstatě všechny stejně a u nichž jediným rozlišovacím faktorem jsou právě ty šaty, si na oblečení opravdu potrpí a na každé kolo mají jiné. Takže si je potom hrozně pleteme.

KK

„Ústí je útulné a přátelské město“

Jsi na této soutěži poprvé? Líbí se ti tu?

Bohdan: Ano, jsem tu poprvé a líbí se mi tu opravdu moc.

Původně měla ze stejné školy, kterou navštěvuješ i ty, přijet ještě další soutěžící. Proč nedorazila?

Učitelka soutěžícího: Před touto soutěží jsme byli ještě na Slovensku na soutěži B. Warlacha, které se Oksaana účastnila a získala tam první místo. Po tomto zážitku byla trochu ve stresu, nervózní a vyčerpaná. Proto se rozhodla nepřijet. Příští rok by chtěla zamířit pouze sem.

Jakou reputaci má tato soutěž na vaší škole?

Oba: Velmi dobrou. Považujeme ji za nejlepší dostupnou soutěž. Všichni houslisté by se chtěli zúčastnit, ale mají strach. Častěji se jezdí právě na Slovensko.

Znamená to tedy, že jsi první z vaší školy, kdo na Kocianovu houslovou soutěž zavítal?

Učitelka soutěžícího: První ne, před dvěma lety tu má dcera a žačka Marta Hereha, vyhrála celou soutěž. Tento rok máme ještě jednoho účastníka ve vyšší kategorii.

Líbí se ti v Ústí nad Orlicí?

Bohdan: Ano, velmi. Je to tu útulné a přátelské, úplně něco jiného než na Slovensku nebo na Ukrajině.

Navštívili jste i další místa v Česku?

Oba: Zatím bohužel ne. Je to takový náš sen, podívat se do Prahy.

Právě jsi postoupil do druhého kola, cítíš se teď víc nervózní nebo se naopak cítíš uvolněněji?

Bohdan: Jsem hrozně šťastný, že jsem postoupil. Opravdu jsem si to přál. LP

Bohdan Luts do Ústí nad Orlicí zavítal z ukrajinského města Lviv. Po odehrání povinné skladby v prvním kole II. kategorie a po jeho postupu do kola druhého nám ve společnosti své učitelky prozradil, s jakými pocity vnímá celou soutěž.